

Streszczenie pracy “Współpraca energetyczna między Ameryką Łacińską a innymi regionami świata”

Pablo An Ping Chang Ibarra

Ramy teoretyczne pracy koncentrują się na osiągnięciach i możliwościach w zakresie współpracy energetycznej w ramach nowego regionalizmu; przedstawione zostają również granice obecnego modelu energetycznego, podstawy modelu zrównoważonej energii, jak również zaproponowana zostaje kompleksowa strategia energetyczna, która umożliwi konwersję na nowy model z obecnego. W pierwszym rozdziale przeanalizowana zostaje rola energii w procesie tworzenia się Unii Europejskiej (UE) od czasu powstania Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali oraz EURATOM-u w celu stopniowego ustanowienia wspólnej polityki energetycznej. Ponadto opisana zostaje próba UE podniesienia znaczenia traktatu energetycznego jako uprzywilejowanego narzędzia swojej zagranicznej polityki energetycznej (o co wnioskowali Komisarz ds. energii Andris Piebalgs oraz Wysoki przedstawiciel do spraw polityki zagranicznej i wspólnego bezpieczeństwa Javier Solana), co zdaniem autora stanowiło błąd, jak zresztą wykazał szczyt w Lahti w 2006 roku. W rozdziale tym przywołana zostaje również współpraca z Ameryką Północną, m. in. budowa wspólnego rynku energii w służbie bezpieczeństwa energetycznego Stanów Zjednoczonych. W drugim rozdziale omówiona zostaje współpraca energetyczna z Ameryką Południową, z jednoczesnym podkreśleniem inicjatyw podjętych w ramach nowej Unii Narodów Południowoamerykańskich. Rozdział trzeci traktuje o współpracy energetycznej w Afryce, uwzględniając utworzenie Afrykańskiej Komisji Energetycznej (AFREC) w ramach Unii Afrykańskiej (UA), istnienie hurtowych rynków energii elektrycznej utworzone w Afryce Południowej i Afryce Zachodniej, a także realizowane dużych projektów energetycznych, takich jak np. tworzenie hydroelektrowni w Afryce Środkowej. W czwartym rozdziale zaprezentowano doświadczenia z zakresu współpracy energetycznej w Azji, koncentrując się na inicjatywach podejmowanych w ramach SAARC, Szanghajskiej Organizacji Współpracy (SOW) w Azji Centralnej i Azji Południowej oraz ASEAN w Azji Wschodniej. Rozdział piąty stanowi analizę możliwości stworzenia kompleksowej strategii energetycznej w oparciu o nowy regionalizm jako rozwiązania umożliwiającego konwersję do systemu zrównoważonej polityki energetycznej. Zrównoważony rozwój energii jest elementem koniecznym dla funkcjonowania ludzkości ze względu na negatywne konsekwencje obecnego modelu energetycznego: wojen o ropę, zmiany klimatu i ubóstwo energetyczne.

Obecny kryzys energetyczny jest znacznie bardziej pogłębiony niż poprzednie, ponieważ zamiast sprostać problemowi cen związanemu z monopolem na obsługę dostaw surowca, jak to miało miejsce w latach siedemdziesiątych, dostawcy napotykają na problem autentycznego wyczerpania się modelu energetycznego. Ta nowa sytuacja jest spowodowana przede wszystkim kończeniem się taniej ropy naftowej i zmniejszeniem się zapasów konwencjonalnej ropy naftowej w krajach OPEC i gazu ziemnego w krajach spoza OPEC oraz krajach byłego ZSRR; poza tym, widoczny jest też wpływ konsumpcji paliw kopalnych na stan atmosfery ziemskiej oraz brak równości w dostępie do energii, co podkreśla przypadek Afryki, gdzie niewiele osób może korzystać z energii stosowanej komercyjnie. Wszystko to, w kontekście wzrostu zużycia energii, wskazuje iż rozwój technologii w zakresie energii odnawialnej i efektywności energetycznej jest nadal niewystarczający. W rezultacie obecny model energetyczny powoduje trzy duże negatywne konsekwencje dla świata: wojnę o zasoby, jak to miało miejsce w przypadku drugiej wojny w Zatoce Perskiej, zmianę klimatu i ubóstwo energetyczne.

Stany Zjednoczone wykorzystują swoją globalną pozycję hegemonia po niespodziewanym zakończeniu działań wojennych w celu promowania realizacji "neoliberalnego" systemu z użyciem węglowodorów, co dałoby koncernom naftowym oligopolistyczną rolę jeszcze przed utworzeniem takiego systemu przez OPEC. By to zrobić, Stany korzystają z instrumentów dostępnych w dyplomacji handlowej (poprzez ponadregionalne projekty, takie jak APEC i FTAA w negocjacjach w sprawie liberalizacji usług energetycznych w ramach WTO) oraz poprzez działania militarne (reaktywacja doktryny Cartera i jej ekspansji w Azji Środkowej).

Nowy regionalizm ma wymiar energetyczny, co skutkuje współpracą między indywidualnymi stronami w regionach związanych z tym sektorem, co generuje bardzo zachęcające wyniki w dziedzinie zrównoważonej energii. Taka współpraca regionalna przekłada się na energiczną promocję polityki oszczędności i efektywności, odnawialnych źródeł energii, upowszechniania czystych technologii, integracji infrastruktury gazowej i elektrycznej, elektryfikacji obszarów wiejskich i mniej rozwiniętych, a w niektórych przypadkach nawet prowadzenia dialogu politycznego z innymi regionami i państwami w zakresie energetycznym w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego regionu. Mimo to istnieją jednak wyraźne ograniczenia wynikające z faktu, iż nawet nasycenie w danym regionie i pozytywne efekty poza regionem ograniczane są jedynie do współpracujących stron i w konsekwencji nie rozwiązują one problemu w skali globalnej, chociaż służą jako możliwość zademonstrowania bezwzględnych zysków, które można uzyskać dzięki współpracy energetycznej jeśli rozwiązania te przyjęłoby w skali globalnej.

Ponieważ nowy regionalizm może napędzać globalną strategię energetyczną w celu konwersji na model zrównoważonej energii, strategia z tym związana musi obejmować międzynarodowe układy i inicjatywy wielostronne, które pokrywają się między sobą i obejmują wszystkie aspekty związane z trzema dziedzinami zrównoważonej energii (gospodarczą, społeczną i ekologiczną) i mają zasięg globalny. Ponadto jej przyjęcie i dalszy rozwój można osiągnąć poprzez oparcie jej na grupie regionów-prekursorów, które mogłyby działać w małych grupach zapewniających technologię dla układów i inicjatyw o charakterze wielostronnym, co stałoby w opozycji do teorii stabilności w oparciu o istnienie hegemonu.

Jeśli chodzi o projekty regionalne i doświadczenia w zakresie współpracy energetycznej, w analizie wzięto pod uwagę te najważniejsze, czyli te mające miejsce w Europie, Ameryce Północnej, Ameryce Południowej, Azji Wschodniej, Azji Środkowej, Azji Południowej i Afryce. Odniesiono się do doświadczeń subregionalnych jeśli miały znaczenie dla powstania inicjatywy, która mogła mieć znaczenie dla oddziaływania regionów na rynek. W związku z przyjęciem globalnej strategii energetycznej godnym określenia jest, iż cel pracy wskazuje na to jakie działania należy podjąć i które z nich są najbardziej pożądane, jak również próbuje nakreślić, które z działań są najistotniejsze oraz jak je osiągnąć – tak, by stały się podstawą modelu energii zrównoważonej. W związku z tym postawiony cel pracy staje się uzasadniony.

Wobec powyższego należy przyjąć, iż nauka musi zaangażować się w działalność społeczeństwa, ponieważ wtedy możliwe będzie opracowanie rozwiązań, które mogłyby pomóc w przezwyciężeniu najpilniejszych problemów; w związku z tym powyższy element został włączony do badań w pracy.